Eija Mäkinen

Perustuslakivaliokunnalle

Asia: Eduskunnan perustuslakivaliokunta pyytää asiantuntijalausuntoa sosiaali- ja terveysvaliokunnan hallituksen esityksiä 15/2017 vp, 57/2017 vp, 71/2017 vp ja 15/2018 vp koskevasta mietintöluonnoksesta siten, että lausunnossa keskitytään maakuntia, kuntia ja niiden itsehallintoa koskeviin osiin. Rahoitus on suljettu kuulemisen ulkopuolelle.
.

Esitän lausuntonani seuraavaa.

Kuntien itsehallinto ja omaisuusjärjestelyt

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVl 26/2017 vp) pitänyt voimaanpanolain sosiaali- ja terveystoimen järjestämisen siirrosta johtuvia kuntien omaisuuden järjestelyjä merkityksellisinä kuntien itsehallinnolle. Omaisuuden siirto kunnilta maakunnille ei saisi johtaa sellaiseen kuntien taloudellisen itsehallinnon heikennykseen, joka vaarantaisi kuntien mahdollisuudet päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan. Perustuslakivaliokunnan mukaan voimaanpanolaissa ehdotetut järjestelyt eivät vaaranna yleisellä tasolla kuntien taloudellisen itsehallinnon edellytyksiä eivätkä niiden kykyä huolehtia taloudestaan itsehallinnon periaatteiden mukaisesti, mutta yksittäisten kuntien kannalta järjestelyyn liittyy riskejä. Tämän vuoksi voimaanpanolaissa tulee säädösperusteisesti varmistaa, että kunnan omaisuuteen liittyviin omaisuusjärjestelyihin kytketään kunnan itsehallinnon turvaava kompensaatiosääntely. Perustuslakivaliokunta viittaa mallina valtionosuuslainsäädännöstä ilmenevään säännökseen harkinnanvaraisesta avustuksesta (30 §), kuitenkin siten, että tuollainen voimaanpanolakiin lisättävä säännös olisi peruspalvelujen valtionosuuslakiin verrattuna itsenäinen ja avustus tulisi kytkeä yksittäisille kunnille nyt uudistuksesta aiheutuviin ongelmatilanteisiin. Perustuslakivaliokunta katsoi tämän olevan edellytys sille, että voimaanpanolakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää mietinnössään sääntelyyn tältä osin muutoksia. Muutos on toteutettu siten, että lakiehdotukseen lisätään uusi pykälä (voimaanpanolaki 35 § Korvaus uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvista kustannuksista). Sen mukaan kunnalla on oikeus saada hakemuksen perusteella valtiolta korvaus luvussa säädettyjen, kunnan omaisuuteen kohdistuvien järjestelyjen perusteella aiheutuvista kustannuksista. Ongelmien pitää johtua nimenomaan tästä uudistuksesta (StVM s. 139). Lakiehdotuksen 35 §:n 2 momentista ilmenee, että korvausta arvioidaan kunnallisveroprosentin laskennallisen korotustarpeen perusteella. Jos

kunnallisveroprosentin laskennallinen korotustarve ylittää 1,0 prosenttiyksikköä, kunnalla on oikeus saada korvausta siltä osin kuin välittömät kustannukset ylittävät korvausrajan. Lisäkompensaatiota voi saada kolme neljäsosaa korvausrajan alittavalta osalta, jos kunnan tuloveroprosentti on korvauksen hakemisvuonna 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.

Korvauksen myöntämiseen sovelletaan valtionavustuslakia lukuun ottamatta sen 6, 7, 22, 23, 27 ja 29 §:ää sekä 4 lukua, joiden lähinnä valvontaa ja tarkastusta koskevien säännösten ei katsota soveltuvan tilanteeseen. Siten sovellettavaksi tulee mm. valtionavustuslain 20 §:n 1 momentti, jossa säädetään ilmeisen perusteettomasti saadun korvauksen palauttamisesta. Voimaanpanolaissa kuitenkin tarkennetaan, että korvaus olisi ilmeisen perusteettomasti saatu siltä osin kuin 2 momentissa tarkoitetut välittömät kustannukset olisivat myöhempien tietojen perusteella olleet ilmeisesti vältettävissä kunnan omin toimenpitein.

Korvausta koskevaan päätökseen kunta voi hakea valtionavustuslain 34 §:n mukaan ensin oikaisua ja oikaisuviranomaisen päätökseen muutosta hallinto-oikeudesta hallintovalituksella. Takaisinperintää ja maksatuksen keskeyttämistä koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen voi hakea muutosta hallintolainkäyttölain mukaan ja muuhun päätökseen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kiinnitän huomion siihen, että voimaanpanolain 35 §:ssä viitataan ”tässä luvussa” säädettyjen järjestelyjen aiheuttamiin kustannuksiin, vaikka ilmeisesti tarkoitetaan edellistä lukua 4. Ehkä 35 § onkin ollut tarkoitus sijoittaa lukuun 4.

Arvio kuntien itsehallinnon osalta

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön ja ehdotetun 35 §:n mukaan kunnilla on säädetyin edellytyksin *oikeus korvauksen saamiseen*, korvauksen perusteita arvioidaan valtiovarainministeriön ja kunnan välisissä neuvotteluissa ennen valtiovarainministeriön päätöstä ja päätökseen on mahdollista hakea valtionavustuslain muutoksenhakusäännösten mukaan oikaisua ja valittaa. Valtiovarainministeriön harkintavalta ei ole vapaata vaan se on sidottu kunnallisverotuksen laskennalliseen korotustarpeeseen (1,0 prosenttiyksikköä) ja lisäksi kunnalla on oikeus saada korvausta kolme neljäsosaa korvausrajan alittavalta osalta, jos kunnan tuloveroprosentti on korvauksen hakemisvuonna vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin omaisuusjärjestelyjen välittömien kustannusten määrittelemisestä. Sääntelymalli on korvauksen perusteilta itsenäinen valtionosuuslaista eli oma järjestelmänsä ja valtionavustuslakia sovelletaan siihen soveltuvin osin.

Kunnan oikeudesta korvaukseen sen itsehallinto huomioon ottaen pitää säätää laissa ja kysymys on siten myös sääntelyn täsmällisyydestä. Korvauksen maksamisen kriteerit on sidottu kunnan verotukseen, mutta tarkempia kriteereitä välittömistä kustannuksista ei ole vaan niistä on tarkoitus säätää asetuksella. Valiokunnan mietinnöstä ilmenee, että välittömiä kustannuksia voi aiheutua kunnan omistamien kiinteistöjen jäämisestä tyhjiksi ilman käyttöä, mutta tämä ei ole ainoa tilanne. Toisaalta muita tilanteita ei avata. Tilanteet ja kriteerit voisi nostaa ainakin esimerkkeinä lakiin. Lain 35 §:n 1 momentin ilmaisusta saa käsityksen, että kaikenlaiset järjestelyt tulevat kyseeseen (..tässä luvussa säädettyjen..), jolloin esimerkit auttaisivat hahmottamaan kunnille määriteltyä oikeutta. Näin edellyttäen, että mainittu viittaus tarkoittaa lukua 4.

Korvauksen saanti välittömien kustannusten perusteella on kytketty verotukseen kohdistuvaan paineeseen ja toisessa tilanteessa kunnan verotuksen tasoon. Ensin mainitussa tilanteessa ei siten korvata heti kustannuksia vaan tietyn veronkorotuspaineen jälkeen, jolloin ajatuksena lienee kunnan itsehallinnon huomioiminen ja mahdollisuus huolehtia taloudesta ilman merkittävää veronkorotuspainetta, joskin 1,0 prosenttiyksikkö on kunnille merkityksellinen, kun se johtuu suoraan uudistuksesta. Toisessa tilanteessa kuntaa tullaan enemmän vastaan, koska uudistus vaikuttaisi jo ennestään korkeaan verotuksen tasoon. Uudistuksen vaikutukset kuntiin saavat siten erilaisen merkityksen kunnan lähtötasosta riippuen ja ajatuksena lienee, että jos kunnan verotus on jo korkealla tasolla, uudistuksen alempi kompensaatiotaso saattaisi vaarantaa kunnan mahdollisuuden vastata taloudestaan itsehallinnon periaatteen mukaan.

Korvaus voidaan 35 §:n 5 momentin mukaan vaatia palautettavaksi ilmeisen perusteettomana siltä osin kuin välittömät kustannukset olisivat voineet olla vältettävissä myöhempien tietojen perusteella. Kirjoitusasu on epämääräinen ja saattaa antaa virheellisen käsityksen. Tarkoitetaanko kuitenkin, että korvaus voidaan vaatia palautettavaksi, jos ”myöhemmin ilmenee, että kustannukset olisi voitu tapahtuma-ajan tietojen perusteella välttää. Se on nähdäkseni eriasia kuin lakitekstissä käytetty ”kustannukset olisivat myöhempien tietojen perusteella olleet ilmeisesti vältettävissä. Tämä säännöksen kirjoitustapa jättää tarkoituksen aivan liian väljäksi.

Näyttää siltä, että perustuslakivaliokunnan lausunto kuntien omaisuusjärjestelyjen osalta on pyritty asianmukaisesti ottamaan huomioon, kun lähtökohtana pidetään sitä, etteivät omaisuusjärjestelyt johtaisi sellaiseen kuntien taloudellisen itsehallinnon heikennykseen, joka vaarantaisi kuntien mahdollisuudet päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan. Valittu malli toisaalta tarkoittaa sitä, että heikennys voi olla yhden prosenttiyksikön suuruinen, vaikka korotus nimenomaan johtuu uudistuksesta, jolloin tätäkin rajaa voidaan pitää korkeana. Korkean verotustason kuntia muutos kohtelee lempeämmin, mitä voidaan pitää tarpeellisena lähtökohta huomioon ottaen. Rahoitusperiaatekin liittyy uudistuksen aiheuttamiin vaikutuksiin. Rahoitusperiaatetta painottaen voidaan edellyttää, ettei valtion lainsäädäntötoimista johtuva uudistus saisi suoraan nostaa kuntien verotustasoa. Sääntelymallin vaikutuksia on kuitenkin tässä vaiheessa vaikea arvioida, eikä suoraa johtopäätöstä siitä, miten suuri muutos saattaisi olla hyväksyttävissä, ole saatavissa valiokunnan aikaisemmastakaan käytännöstä (ks. PeVL 75/2014 vp s 6-8 ja PeVL 67/2014 vp s 10-12), tosin kuntien verotuksen eroja on kuitenkin käsitelty aiemmin. (PeVL 67/2014 vp s 10-12).

Kunnille asetettu kielto tuottaa sotepalveluja

Sote-järjestämislakiehdotuksen 22 §:n 2 momentissa on ehdotettu kunnille, kuntayhtymille sekä niiden tytäryhteisöille ja määräysvallassa oleville säätiöille kieltoa tuottaa maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia sosiaali- ja terveyspalveluja. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan 26/2017 vp s. 45, että säännöksen perusteltavuutta on sen kilpailuasetelmaan viittaavan perustelun johdosta arvioitava uudelleen. Valiokunta ei kuitenkaan pitänyt tätä edellytyksenä sille, että laki voitaisiin käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Siksi toteankin vain, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ole asiaa perustellut eikä tähän kohtaan ole tehty muutoksia sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä.

Perustuslakivaliokunnan ponsihuomautuksissaan (PeVL 26/2017 vp) edellyttämät korjaukset on nähdäkseni tehty siten, että esitys voidaan itsehallintoon liittyvien kysymysten osalta hyväksyä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Maakunnan itsehallinto

Arvioidessaan maakuntien itsehallintoa (PeVL 26/2017 vp– HE 15/2017 vp, HE 47/2017 vp, HE 52/2017 vp, HE 57/2017 vp, HE 71/2017 vp perustuslakivaliokunta piti maakunta- ja sote-esityksen sisältävää maakuntien itsehallintoa kokonaisuudessaan arvioituna perustuslain kannalta mahdollisena, vaikka totesikin esityksen monessa kohdin poikkeavan kuntien itsehallinnosta heikompaan suuntaan. Valiokunta liitti maakuntaitsehallinnon välttämättömiin peruselementteihin maakunnan kansanvaltaisen perustan, demokraattisen päätöksenteon sekä maakunnan tehtävien ja hallinnon perustumisen lakiin. Valiokunta piti myös eräitä maakuntaitsehallinnon lakisääteisyyteen liittyviä säännöksiä perustuslain kannalta ongelmallisina ja edellytti niiden muuttamista ja täsmentämistä.

Yleinen toimiala ja maakuntien tehtävät

Perustuslakivaliokunta pitää selvänä, että maakunnan yleinen toimiala vahvistaisi maakunnan itsehallinnollista asemaa, mutta ei ole kuitenkaan tätä edellyttänyt (PeVL 26/2017 vp s. 22) vaan katsoo asian ratkeavan kokonaisharkinnalla. Maakuntalain 6 §:n 1 momentissa maakunnille on säädetty 26 tehtäväalaa, minkä lisäksi 6 §:n 2 momentissa määritellään 5 eri tehtäväalaa, jotka maakunta voi ottaa hoitaakseen, mutta joista välttämättä ei säädellä lainsäädännössä. Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomion voimaantulolain ja aineellisen lainsäädännön suhteeseen.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ole ehdottanut muutoksia maakuntien tehtävien osalta, mikä perustuslakivaliokunnan linjaus huomioon ottaen on mahdollista.

Maakuntien valtiollinen ohjaus ja valvonta

Maakuntiin kohdistuva voimakas valtiollinen ohjaus on paikoin ongelmallista. Itse olen aiemmissa lausunnoissani kiinnittänyt huomion siihen, ettei voimakas ohjausvalta esimerkiksi palvelurakenteen määrittelyssä sovi hyvin yhteen myöskään kansanvaltaisuuteen liittyvän vastuullisuuden periaatteen kanssa. Perustuslakivaliokunnan mukaan sote- järjestämislakiehdotuksessa valtioneuvosto saa päätösvaltaa, joka ei ole hyvin sovitettavissa maakunnallisen itsehallinnon periaatteeseen ja viittaa tässä itsehallinnon lakisääteisyyteen (PeL 121 §;n 4 momentti) ja asetuksenantovaltuuksiin eli lailla on säädettävä asioista, jota perustuslain mukaan kuuluvat lain alaan (PeL 80 §). Asetuksenantovaltuuksien tulee olla riittävän tarkkoja ja valtuuden sisällön tulee ilmetä laista.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tarkastellut asetuksenantovaltuuksia perustuslakivaliokunnan kannanotot huomioon ottaen.

Maakuntalakiin sisältyvä ohjaus ja asetuksenantovaltuus

Maakuntalakiehdotuksen 12 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi maakuntien investointien ohjauksesta ja siitä, että säännöksessä määritellyt investoinnit saa toteuttaa vain, jos ne on hyväksytty valtioneuvoston päätöksellä.

Valtioneuvoston asetuksella ehdotettiin hallituksen esityksessä säädettävän tarkemmin euromäärästä, jonka ylittävää investointia on pidettävä maakunnan eri tehtäväaloilla taloudellisesti merkittävänä, sekä siitä, milloin investointia on pidettävä muuten poikkeuksellisen laajakantoisena.

Perustuslakivaliokunta piti liian avoimena säännöstä, jossa puuttuivat tarkemmat kriteerit niistä investoinneista, joita asetuksenantovaltuus koskee ja edellytti sääntelyä perustuslain 121 ja 80 §:n vuoksi täydennettäväksi täsmällisemmillä säännöksillä taloudellisesti merkittävien ja poikkeuksellisen laajakantoisten investointien kriteereistä

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa nyt hallintovaliokunnan esityksen mukaisesti pykälän 1 momenttiin lisättäväksi, että *taloudellisesti merkittävällä* investoinnilla tarkoitetaan maakunnan eri tehtäväaloilla investointia, joka vaikuttaa yhteistyöalueen maakuntien talouteen pitkäaikaisesti olennaisella tavalla. *Poikkeuksellisen laajakantoisella* investoinnilla tarkoitetaan investointia, joka vaikuttaa merkittävästi maakuntien väliseen työnjakoon tai jolla on muuten pitkäkestoisia tai maantieteellisesti laajoja vaikutuksia maakuntien toimintaan tai tehtäviin. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin edelleen hankkeiden euromääristä. Esimerkkejä tällaisista hankkeista ei kuitenkaan laisinkaan löydy sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnöstä.

Vaikka sääntelyä vieläkin voidaan pitää väljänä, siitä ilmenee kriteerit taloudellisesti merkittävistä ja poikkeuksellisen laajakantoisista investoinneista. Valtioneuvoston asetuksella säädettäviä euromääriä asetettaessa voitaisiin nähdäkseni vielä edellyttää maakuntien ja niiden yhteistyöalueiden erojen huomioon ottamista, koska maakunnat ja niiden yhteystyöalueet tulevat eroamaan toisistaan voimavaroiltaan. Muuten katson, että sääntely täyttää nyt lailla säätämisen ja riittävän täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Sote- järjestämislakiin sisältyvä ohjaus ja asetuksenantovaltuus

Myös sote-järjestämislakiehdotuksen 19 §:ään sisältyi perustuslakivaliokunnan mukaan ongelmallisen avoin valtuus, koska valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää, minkälainen investointi on sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan tai palvelujärjestelmän kannalta *muutoin laajakantoinen* ja mitkä ovat *tekniset ja taloudelliset vaatimukset* sille, että tietojärjestelmäpalvelun muuttamisen tai uuden järjestelmän hankkimisen pitää perustua maakuntien ja valtion yhteiseen valmisteluun. Perustuslakivaliokunta edellytti myös tämän säännöksen täsmentämistä investointien laajakantoisuuden kriteereistä ja piti sitä edellytyksenä sote- järjestämislain säätämiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa sääntelyn täsmentämistä hallintovaliokunnan lausunnon mukaisesti (6 momentti) siten, että *laajakantoisella investoinnilla* tarkoitetaan investointia, joka vaikuttaa merkittävästi maakuntien väliseen työnjakoon tai jolla on muuten pitkäkestoisia tai maantieteellisesti laajoja vaikutuksia sosiaali- ja terveyspalveluihin maakunnassa. Maakuntalain 12 §:ssä määritellään nyt *poikkeuksellisen laajakantoinen investointi* samalla tavalla kuin tässä säännöksessä *laajakantoinen investointi*. Samalla sote-järjestämislain 19 §:ssä viitataan maakuntalakiin. Maakuntalain 12 §:n ja sote-järjestämislain 19 §:n 6 §:n suhde jää nähdäkseni vähintäänkin epäselväksi eikä sitä täsmennetä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä.

Yhteistyöalueet

Sote-järjestämislakiehdotuksen 10 §:ssä säädetään viidestä yhteistyöalueesta maakuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten. Yhteistyöalueisiin kuuluvat maakunnat säädetään valtioneuvoston asetuksella siten, että yliopistollista sairaalaa ylläpitävät Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnat kuuluvat eri yhteistyöalueisiin. Perustuslakivaliokunta on pitänyt ehdotettua asetuksenantovaltuutta varsin avoimena ja edellyttänyt sääntelyä muutettavaksi yhteistyöalueiden muodostamisen perusteista ja katsonut muutoksen olevan edellytys sote-järjestämislakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa sääntelyä täsmennettäväksi siten, että yhteistyöalueiden on oltava maantieteellisesti yhtenäisiä sekä alueen väestön palvelujen järjestämisen, tuottamisen, potilasturvallisuuden ja palvelujen saavutettavuuden kannalta toiminnallisia kokonaisuuksia, Mietinnössään sosiaali- ja terveysvaliokunta perustelee sääntelyn kriteerit.

Sääntelyä on siten täsmennetty ja se täyttää nähdäkseni tältä osin riittävästi vaatimuksen lailla säätämisestä ja tarkkarajaisuudesta, vaikka onkin sääntelytavaltaan runsaasti harkinnanvaraa jättävää.

Palveluiden kokoaminen

Sote-järjestämislakiehdotuksen 11 § koskee palveluiden kokoamista, mikä samalla vaikuttaa muita kuin koottuja palveluja ja tehtäviä hoitavien maakuntien toimivaltaan ja mahdollisuuksiin hankkia palveluja muualta. Perustuslakivaliokunta on pitänyt sääntelyä liian avoimena ja edellyttänyt, että laissa on nyt ehdotettua täsmällisemmin määriteltävä, millaisia palveluita ja tehtäviä kokoaminen voi koskea. Tällainen muutos on edellytys sote-järjestämislakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä

Sosiaali- ja terveyslautakunta ehdottaa sääntelyä täsmennettäväksi hallintovaliokunnan esittämin tavoin viittauksella terveydenhuoltolan 45 §:ään ja sosiaalihuoltolain 33 a §:ään, joissa on säädetty tarkemmat kriteerit.

Tältä osin on syytä havaita, että perustuslakivaliokunnan kritisoimassa sääntelymallissa kriteereinä olivat jo palvelujen saatavuuden ja laadun ja asiakkaiden oikeuksien turvaamiseksi *tehtävän vaativuus, harvinaisuus* tai niistä johtuvat suuret *kustannukset*. Terveydenhoitolain kriteerit näyttävät tuovan tähän perin vähän uutta täsmennystä, koska terveydenhuoltolain 45 §:n mukaan kriteerit ovat seuraavat: ”jotka *harvoin esiintyvinä tai vaativina* edellyttävät toistettavuutta tai *usean alan erityisosaamista* riittävän taidon ja osaamisen saavuttamiseksi ja sen ylläpitämiseksi tai *merkittäviä investointeja laitteistoihin ja välineisiin* terveydenhuollon laadun ja potilasturvallisuuden, vaikuttavuuden, tuottavuuden ja tehokkuuden takaamiseksi, kootaan suurempiin yksiköihin.” Uutta on lähinnä erityisosaaminen.

Kun terveydenhuoltolan 45 § koskee erikoissairaanhoitoa ja sote-järjestämislain tarkoitus lienee laajempi, sanamuoto jättää tältä osin tulkinnanvaraa ja saattaisi siten olla syytä tarkentaa esimerkiksi sosiaalihuoltolain 33 §:n viitoittamalla tavalla.

Sosiaalihuoltolain 33 a §:ssä puolestaan säädetään koottavista palveluista täsmällisemmin siten että sääntely ensin on lähellä terveydenhuoltolain sääntelymallia.

> Sosiaalipalveluja voidaan koota valtakunnallisesti ja alueellisesti muiden palvelujen yhteyteen, jos se on *tarpeen erityisosaamisen ja siten asiakasturvallisuuden* ja *palvelujen laadun varmistamiseksi*. Palvelujen yhteen kokoaminen on tarpeellista, jos sosiaalipalvelu *vaativana ja harvoin tarvittavana* edellyttää toistettavuutta ja usean alan *erityisosaamista* riittävän taidon ja osaamisen saavuttamiseksi ja sen ylläpitämiseksi. Palveluja toteutettaessa on otettava huomioon *asiakkaan etu* siten kuin 4 ja 5 §:ssä säädetään.
>
> Tämän jälkeen sääntely kuitenkin täsmentyy.
>
> Edellä 1 momentissa tarkoitettujen edellytysten täyttyessä voidaan koota yhteen yksittäisiä *mielenterveys- ja päihdetyön palveluja*, *vammaisten henkilöiden palveluja*, *lastensuojelun palveluja* sekä *väkivalta- ja seksuaalirikosten uhrien palveluja*. Myös *muita palveluja* voidaan koota yhteen, jos palveluja on mahdollista antaa asiakkaan edun mukaisesti.
>
> Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa valtakunnallisesti ja alueellisesti keskitettäviin palveluihin sisältyvistä toimenpiteistä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan edellä tässä pykälässä tarkoitettua toiminnan yhteen sovittamista varten nimetä valtakunnallisia toimijoita.

Johtopäätökset maakunnan itsehallinnon ja asetuksenantovaltuuksien osalta

Katson, että sosiaali- ja terveysvaliokunta on pääsääntöisesti asianmukaisesti tehnyt perustuslakivaliokunnan edellyttämät muutokset (PeVL 26/2017 vp) sääntelyyn, jotta valtiollisen ohjauksen voidaan katsoa perustuvan lakiin ja siten täyttävän PeL 80 ja 121 §:n vaatimukset. Eräitä edellä kuvattuja tarkistuksia sääntelyn täsmällisyyteen pidän kuitenkin aiheellisena.

Hämeenlinnassa 7.1.2019

Eija Mäkinen

julkisoikeuden professori (emerita), Vaasan yliopisto